

SOC137 ÚVOD DO POLITICKÉ SOCIOLOGIE

Bakalářské studium sociologie, FSS MU, jarní semestr 2005

vyučující: Igor Nosál, Ph.D. (nosal@fss.muni.cz)

období: podzimní semestr 2005, 20.2.- 26.5. / 14 seminářů

čas: semináře se konají ve středu, 12:00 – 13:30

učebna: U34

konzultační hodiny: úterý 12:00 – 13:30 (pracovna 3.63)

Anotace:

Kurz je jako volitelný (B) určen studentům bakalářského studia sociologie, přístupný je rovněž studentům ostatních oborů FSS MU. Cílem kurzu je seznámit posluchače s klíčovými koncepty politické sociologie. Předepsané texty povinné literatury a tématický výklad v přednáškách se soustřeďují zejména na "nepolitické" kontexty politiky a souvislosti politických vztahů a inter-sociálních konfliktů v době moderní a post-moderní. V průběhu kurzu posluchači studují systematické učebnicové texty i původní esejistické texty řady významných politických sociologů. Do každého semináře si pak připraví k textům předepsané týdenní četby své poznámky, komentáře nebo náměty k diskusi.

Aktivity a hodnocení

(a) Aktivní účast na diskusi v seminářích

Očekává se, že si studenti do semináře připraví své komentáře nebo otázky k diskusi na základě prostudované literatury týdne a četby textu seminárního referátu vyvěšeného v IS ve složce studijních materiálů.

(b) Vypracování textu referátu a jeho prezentace v semináři

Každý student/ka vypracuje povinně minimálně jeden seminární referát v podobě přehledu o obsahu vybrané povinné četby a text referátu prezentuje na semináři (30 minut pro prezentaci). K dispozici pro prezentaci je počítač s dataprojektorem (vítaná je prezentace připravená v Power Point na CD). Povinností referenta je vyvěsit text referátu předem (vždy v pondělí předcházející semináři) v IS ve složce studijní materiály/referáty

Rozsah: 4-5 stran textu (cca 1500 slov),

čas pro prezentaci: 30 minut

Hodnocení: 20 bodů za referát česky psaného, 25 bodů za referát z anglicky psaného textu

(c) Závěrečná práce

Každý student/ka vypracuje závěrečnou seminární práci v podobě kritické recenze vybrané knihy (viz seznam knih na konci sylabu). Text závěrečné práce vyvěsí v IS ve složce studijní materiály/závěrečné práce

Rozsah: 7-8 stran textu (cca 2500 slov).

Termín 7. června 2006 (vyvěsit v IS ve složce studijní materiály)

Hodnocení: max. 30 bodů za referát česky psaného, max. 40 bodů za referát z anglicky psaného textu

(c) Závěrečná písemná zkouška

Zkouška je založená na textech povinné četby. Otázky se soustředí na klíčové teorie, koncepty a pojmy politické sociologie a specifické přístupy a pojetí studovaných autorů.

Termín: zkušební termíny budou vyvěšeny před zkuškovým obdobím v IS

Hodnocení: max. 50 bodů

K získání kreditů za kurz je nutno získat minimálně 60 bodů

Struktura kurzu

1. Týden. 22.2. Úvod do kurzu

Seznámení se strukturou kurzu, organizací a požadavky.

2. Týden 28.2. Klasická paradigmatata politické sociologie (marxistická a weberiánská tradice)

povinná četba:

- Nash, K. 2000. *Contemporary Political Sociology. Globalization, Politics and Power*. Oxford: Blackwell. Kap. 1.1. „The Marxist Tradition of Political Sociology“+ Kap. 1.2. „The Weberian Tradition of Political Sociology“ (s. 4-19).

Referát:

3. Týden. 8.3. "Nová politická sociologie"

povinná četba:

- Nash, K. 2000. *Contemporary Political Sociology. Globalization, Politics and Power*. Oxford: Blackwell. Kap. 1.3 "Discourse Theory" (s. 19-29).

Referát:

- Nash, K. 2000. *Contemporary Political Sociology. Globalization, Politics and Power*. Oxford: Blackwell. Kap. 1.4. "Cultural Politics and New Political Sociology" (s. 30-46).

Referát:

4. Týden. 15.3. Moc, vládnutí a svoboda

povinná četba:

- Weber, M. 1997. *Autorita, etika a společnost*. Praha: Mladá fronta („Mocenská autorita a legitimita“, s. 47-64).

Referát:

- Bauman, Zygmunt 2003. *Svoboda*. Praha: Argo (Kapitola 1. Panoptikum aneb svoboda jako společenský vztah, s. 18-39)

Referát:

rozšiřující četba:

- Michel Foucault: The Subject and Power in: Nash, K. ed. 2000. *Readings in Contemporary Political Sociology*. Oxford: Blackwell. pp. 8-26 nebo česky „Subjekt a moc“. In: Foucault, M. 2003. *Myšlení vnějšku*. (S. 195-226)
- Foucault, M. „Politika a etika. Interview.“ in: Foucault, M. 2003. *Myšlení vnějšku*. Praha: Hermann a Synové (s. 241-251)

5. Týden. 22.3. Moderní stát a post-národní stát

povinná četba:

- Giddens, A. 1998. *Důsledky modernity*. Praha: SLON (Kap. II. S. 55-73).

Referát:

- Bauman, Z. 1999. *Globalizace. Důsledky pro člověka*. Praha: Mladá fronta (Kap. Co dál po národním státě?, s. 71-92.)

Referát:

6. Týden. 29.3. Distribuce moci ve společnosti

povinná četba:

- Rush, M. 1992. *Politics and Society. An Introduction to Political Sociology*. (s. 58-83).

Referát:

- Riesman, D. 1968. *Osamělý dav*. Praha: Mladá fronta (Kap. X. Představy moci. s. 202-220.)

Referát:

7. Týden. 5.4. „Čtecí týden“

Seminář se nekoná, je týden samostudia: běžte do knihovny!

8. Týden. 12.4 Teorie elity

- Svensson, P. 1993. Teorie demokracie. Brno: CDK. (Kapitola „Teorie elity“)

Referát:

- Mills, Ch. W. 1966. *Mocenská elita*. (Kap. XII. S. 324-354)

Referát:

rozšiřující četba:

- Kornhauser, W.: „Power Elite“ or „Veto Groups“? In: Rose, P. 1967 (s. 633-646)
- Pareto a klasická teorie elity - Keller, Jan 2004 *Klasické sociologické teorie*. Praha: Sociologické nakladatelství, Kapitola 8 Vilfredo Pareto (s. 291-326)
- Nosál, Igor. 2000. Zrození nové politické třídy a její politické kultury. *Sociální studia*, Brno: Fakulta sociálních studií MU Brno, č. 5, s. 207-221.

9. Týden. 19.4 Veřejná sféra a veřejnost

povinná četba:

- Habermas, J. „The Public Sphere“ in: Nash, K. ed. 2000. *Readings in Contemporary Political Sociology*. Oxford: Blackwell. pp. 288-294.
- Habermas, J.: „Instituce veřejnosti“ in: Habermas, J. 2000. *Strukturální proměna veřejnosti*. Praha: Filosofia. s. 91-108.

Referát:

rozšiřující četba:

Ray, Larry: Civil Society and Public Sphere. In: Nash, K.-Scott, A. 2001. *The Blackwell Companion to Political Sociology*. S. 219-239.

Habermas, J.: „Tendence k prolínání veřejné sféry a soukromé oblasti“ in: Habermas, J. 2000. *Strukturální proměna veřejnosti*. Praha: Filosofia (s. 231-244)

10. Týden 26.4. Politická participace a pasivita

povinná četba:

- Rush, M. 1992. *Politics and Society. An Introduction to Political Sociology*. (s. 110-127)

Referát:

- Banfield, E.: Poverty, Suspiciousness and Political Passivity: A Southern Italian Town. In: Nordlinger, E. 1970 (S. 155-164)

Referát:

11. Týden. 3.5. Sociální hnutí a politizace sociální

povinná četba:

- Marada, R. „Chapadla státu a politizace zkušenosti“ in Marada, R. 2003 *Kultura protestu a politizace každodennosti*. Brno: CDK. s. 55-72.

Referát:

- Diani, Mario. „The Concept of Social Movement.“ in: Nash, K. ed. 2000. *Readings in Contemporary Political Sociology*. Oxford: Blackwell. pp. 155-173

Referát:

rozšiřující četba:

- Calhoun, C. "New Social Movements" of the Early Nineteenth Century. in: Nash, K. ed. 2000. *Readings in Contemporary Political Sociology*. Oxford: Blackwell. pp. 129-154.

12. Týden. 10.5. Občanství a současná demokracie

povinná četba:

- Lipovetsky, G. 1999. *Soumrak povinnosti: bezbolestná etika nových demokratických časů* (s. 215-228)

Referát:

- Dahrendorf, R. 1991. *Moderný sociálny konflikt. Esej o politike slobody*. (Kapitola II. Občanstvo a spoločenská trieda, s.65-94)

Referát:

rozširujúci čítba:

- Marada,R.“Politické občanství nových středních tříd“ in Marada,R. 2003 *Kultura protestu a politizace každodennosti*. . s.172-194.’
- Beck,Ulrich *Riziková společnost*. („Demokratizace jako proces zbavující politiku moci“,s.-312-324.)

13. Týden. 17.5. Ideologie, politické hodnoty a politická kultura

povinná čítba:

- Rush,M.1992.*Politics and Society. An Introduction to Political Sociology*. S.181-193.

Referát:

- Clifford Geertz: "Ideologie jako kulturní systém" in: Geertz,C.2000. *Interpretace kultur*. (s.219-249).

Referát:

rozširujúci čítba:

- Manheim, K..1991: *Ideologie a utopie*. s.105-142.
- Arendt,H. „Ideologie a teror: nová forma vládnutí.“In Arendtová,H.1996. *Původ totalitarismu*. (s.621-645).
- Bell,D.:*The End of Ideology*.
- Lipset.S.1981. *Political Man*. S.439-456
- Nosál, Igor. 2004. Zrození české postkomunistické politické kultury. In Skalník, Petr (ed.). *Politická kultura: antropologie, sociologie, politologie*.

14. týden. 24.5. Postmodernizace politiky

povinná čítba:

- Beck,Ulrich *Riziková společnost*. (Kap VIII. „Stírání hranic politiky“,S.301-312, 356-372.)

Referát:

- Keller,Jan:“Postmoderní politika“ In: Keller, J.2001.*Politika s ručením omezeným*. Praha:ELK (s.84-95)

Referát:

- Pakulski,Jan:“Postmodernization“ In: Nash,K-Scott,A.2001.*The Bleckwell Companion to Political Sociology*. S.375-385.

Referát:

Další rozširujúci čítba:

- Zygmunt Bauman:A Sociological Theory of Postmodernity in: Nash,K.ed.2000:27-42
- Turner,Bryan:From Postindustrial Society to Postmodern Politics: the Political Sociology of Daniel Bell.in: Gibbins,J.ed.1989.Contemporary Political Culture. Politics in a Postmodern Age.

Literatura

Povinná čítba je špecifikovaná v týdenňom rozpisu v sylabu kurzu.

Arendtová,H.1996. *Původ totalitarismu*. Praha:OIKOYMENH
 Bauman,Z. 1999.*Globalizace. Důsledky pro člověka*. Praha:Mladá fronta.
 Beck,Ulrich 2004. *Riziková společnost*. Praha:SLON.
 Dahrendorf,R.1991. *Moderný sociálny konflikt*. Bratislava: Archa,
 Foucault,M.2003.*Myšlení vnějšku*. Praha: Hermann a synové
 Geertz,C.2000. *Interpretace kultur*. Praha: Sociologické nakladatelství.

- Giddens, A. 1998. *Důsledky modernity*. Praha: SLON.
- Habermas, J. 2000. *Strukturální proměna veřejnosti*. Praha: Filosofia.
- Keller, J. 2001. *Politika s ručením omezeným. Proměny moci na prahu 21. století*. Praha: Evropský literární klub.
- Lipovetsky, G. 1999. *Soumrak povinnosti: bezbolestná etika nových demokratických časů*. Praha: Prostor.
- Manheim, K. 1991. *Ideologie a utopie*. Bratislava: Archa.
- Marada, R. 2003. *Kultura protestu a politizace každodennosti*. Brno: CDK.
- Mills, Ch. W. 1966. *Mocenská elita*. Praha: Mladá fronta.
- Nash, K. 2000. *Contemporary Political Sociology. Globalization, Politics and Power*. Oxford: Blackwell.
- Nash, K. ed. 2000. *Readings in Contemporary Political Sociology*. Oxford: Blackwell.
- Nash, K.-Scott, A. 2001. *The Blackwell Companion to Political Sociology*. Oxford: Blackwell.
- Nordlinger, E., ed. 1970. *Politics and Society. Studies in Comparative Political Sociology*. Prentice-Hall, Inc.
- Nosál, Igor. 2000. Zrození nové politické třídy a její politické kultury. *Sociální studia*, Brno : Fakulta sociálních studií MU Brno, č. 5, s. 207-221.
- Nosál, Igor. Zrození české postkomunistické politické kultury. In Skalník, Petr (ed.). *Politická kultura: antropologie, sociologie, politologie*. Praha : SET OUT, 2004. od s. 71-88
- Riesman, D. 1968. *Osamělý dav*. Praha: Mladá fronta.
- Rush, M. 1992. *Politics and Society. An Introduction to Political Sociology*. London: Harvester Wheatsheaf.
- Weber, M. 1997. *Autorita, etika a společnost*. Praha: Mladá fronta.

Seznam knih pro závěrečnou práci (kritická recenze vybrané knihy)

1. Almond, G.-Verba, S. 1963. *The Civic Culture. Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton University Press.
2. Arendtová, H. 1996. *Původ totalitarismu*. Praha: OIKOYMENH
3. Aron, R. 1993. *Demokracie a totalitarismus*. Atlantis: Brno.
4. Balandier, G. 2000. *Politická Antropologie*. Praha: Dauphin.
5. Bauman, Zygmunt 2003. *Svoboda*. Praha: Argo
6. Bell, D. 2000. *The End of Ideology*. Cambridge: Harvard University Press.
7. Dahrendorf, R., 1991. *Úvahy o revoluci v Evropě*. Praha: Nakladatelství Evropského kulturního klubu.
8. Dahrendorf, R. 1991. *Moderný sociální konflikt*. Bratislava: Archa,
9. Dawson, R.-Prewitt. 1969. *Political Socialization*. Little, Brown and Company,.
10. Deutsch, K. 1963. *The Nerves of Government*. New York: Free Press. (česky: Deutsch, K. *Nervy vlády*, Praha 1971)
11. Gellner, E. 1997. *Podmínky svobody. Občanská společnost a její rivalové*. Brno: CDK.
12. Gibbins, J. ed. 1989. *Contemporary Political Culture. Politics in a Postmodern Age*. Sage.
13. Giddens, A. 1985. *The Nation-State and Violence*. Polity Press..
14. Habermas, J. 2000. *Strukturální proměna veřejnosti*. Praha: Filosofia.
15. Holý, L. 2001. *Malý český člověk a velký český národ*. Praha: Sociologické nakladatelství.

16. Keller, J. 2001. *Politika s ručením omezeným. Proměny moci na prahu 21. století*. Praha: Evropský literární klub.
17. Lipset, M.S. 1963. *Political Man. The Social Bases of Politics*. Anchor Books.
18. Mannheim, K. 1991. *Ideologie a utopie*. Bratislava: Archa.
19. Marada, R. 2003. *Kultura protestu a politizace každodennosti*. Brno: CDK. s. 55-72.
20. Mills, Ch.W. 1966. *Mocenská elita*. Praha: Mladá fronta.
21. Moore, B.Jr. 1966. *Social Origins of Dictatorship and Democracy. Lord and Peasant in the Making of the Modern World*. Boston: Beacon Press.
22. Možný, I. 1991. *Proč tak snadno... Některé rodinné důvody sametové revoluce*. Praha: Slon.
23. Page, E., C. 1992. *The Political Authority and Bureaucratic Power. A Komparative Analysis*. New York: Harvester Wheatsheaf.
24. Putnam, R.D. 1993. *Making Democracy Work. Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton University Press
25. Riesman, D. 1968. *Osamělý dav*. Praha: Mladá fronta.
26. Skalník, P. 2004. *Politická kultura: antropologie, sociologie, politologie*. Praha: SET OUT
27. Svensson, P. 1993. *Teorie demokracie*. Brno: CDK.
28. Verba, S - Nie, N. 1972. *Participation in America. Political Democracy and Social Equality*. New York: Harper and Row.